

מספר הקורס: 0010011

שם הקורס בעברית: שיר השירים – מגילת הכיסופים הגעגועים
שם הקורס באנגלית: Song of Songs – Longing and Desire

שנה"ל: תשפ"ד

שם המרצה: ד"ר אורית אבנרי

שם תוכנית הלימודים: החוג ללימודים הומניסטיים

סיווג הקורס: שיעור (העשרה)

שימו לב: קורס זה הנו קורס העשרה עודף. הוא יופיע בגיליון הציונים הסופי לתואר בטבלה נפרדת של קורסים עודפים. הציון בקורס לא יהיה חלק מחישוב הממוצעים הסופיים לתואר. נקודות הזכות בקורס לא יהיו חלק מנקודות הזכות לצבירה לצורך סגירת התואר. ציון הקורס כן ייכלל בממוצע השנתי לצורך קבלת מלגה שנתית.

משך והיקף הקורס: סמסטר ב', 2 ש"ס

דרישות קדם: מבוא למקרא

מועד שעות הקבלה: יום חמישי 16:30-17:30

פרטי קשר של המרצה: orita@shalem.ac.il

תיאור הקורס

לא דיברנו עוד על אהבה

ולא ירדנו אל סופה

(אהוד מנור)

מגילת שיר השירים היא מגילה ארצישראלית, ספוגה במראות, ניחוחות וקולות מנופי הארץ ומעולם החי והצומח המקומי. זוהי מגילה ססגונית, ריחנית, פרחונית, מלאת תשוקה וארוס. מרגע כתיבתה של המגילה, ובוודאי מרגע הכנסתה לקנון המקראי, דנו קוראיה ברבדים השונים, כשהעיקרים ביניהם הם הרובד הפשטי והרובד האלגורי. אחד הפירושים האלגוריים הבולטים הוא האפשרות שמגילת שיר השירים עוסקת בנפתולי הקשר שבין האל לעמו. בקורס נקרא את המגילה כולה, תוך ניתוח ספרותי קשוב, השוואות רלוונטיות ומחשבה על האופן בו המגילה מדברת אהבה, תשוקה, ארוס, כמיהות, החמצות כיסופים וחיים. נעמוד על דמותה של הרעיה, על דמותו של הדוד וגם על מערכת היחסים הנפתלת ביניהם ובין שאר הדמויות המופיעות ברקע. ונשאל את עצמנו מה הקשר בין הרובד השפטי לרובד האלגורי, בין התשוקה הזוגית לתשוקה הדתית והרוחנית.

מטרות הקורס

מטרת הקורס להעניק לסטודנטים כלים להעמקה בשירה המקראית בכלל ובמגילת שיר השירים בפרט, באמצעות קריאה טקסטואלית צמודה של מגילת שיר השירים על כל רבדיה ומורכבויותיה. במסגרת העיון בטקסט נעמוד על המאפיינים המרכזיים של הלשון הפיוטית - עולם המטפורות והסמלים של היצירה. כמו כן נעמוד על אופייה הלשוני, הסגנוני והרעיוני של המגילה ונבחן אותה בזיקה לשירת האהבה השומרית והמצרית. מעל הכול מטרת הקורס לעסוק בשאלות המהותיות שהמגילה מעוררת, תוך כדי נסיון לעמוד על האפשרויות שהיא מציעה להבנת סוד החיים והארוס הטמון בהם.

חובות הקורס והרכב הציון בקורס

עבודת סוף באורך 5 עמודים סביב תימה אחת מהמגילה, תוך קריאת מאמר אקדמי וגיבוש טענה עצמאית בנושא. 100%

ציון עובר בקורס: 60

פירוט השיעורים וקריאת החובה בהם:

1. פגישה, חצי פגישה, מבט אחד מהיר (רחל)
מבוא: מבנה המגילה, אופיה וחיבורה
2. הבוקר אתה באמת דומה לי (לאה גולדברג)
הפרשנות האלגורית לשיר השירים והוויכוח היהודי-נוצרי
קריאת חובה:
גרוסמן אברהם, "דרשות מקוריות של רש"י בפירושו לשיר השירים והפולמוס היהודי-נוצרי", דברי חכמים וחידותם – פרשנות התנ"ך בספרות חז"ל וימי הביניים, כרמל 2019, עמ' 115-134.
3. מה לי ולה אלא אהבתי (יונה וולך)
דו-שיח של אוהבים
קריאת חובה: שיר השירים, פרק א.
4. התבואי אלי הלילה (יהודה עמיחי)
חלומות בהקיץ

קריאת חובה: שיר השירים, פרק ב

5. מחלוני וגם מחלונך אותו הגן נשקף, אותו הנוף (לאה גולדברג)

מה לשלמה המלך ולמגילת שיר השירים

קריאת חובה: שיר השירים, פרק ג

Brittany N. Melton, "Solomon, Wisdom, and Love: Intertextual Resonance Between Ecclesiastes and Song of Songs," *Reading Ecclesiastes Intertextuality*, Dell and Kynes (eds.), Bloomsbury 2014, pp.130-141.

6. ולמדתי שם לכל ריס וציפורן ולכל שיערה בבשר החשוף (לאה גולדברג)

הווצף

קריאת חובה: שיר השירים, פרק ד

Yair Zakovitch, "'A Woman of Valor' Prov.31:10-31 – A Conservative's Response to Song of Songs," *The Song of Songs, Riddle of Riddles*, Clark 2019, pp. 89-100.

7. גן נעול לא שביל אליו לא דרך (רחל)

מטפורת הגן הנעול

קריאת חובה: שיר השירים, פרק ה

8. לו הייתי אי ירוק בים (יהונתן גפן)

שפת החידות והמשלים.

קריאת חובה: שיר השירים, פרק ו

9. כי סערת עליי לנצח אנגנך... תשוקתי אלייך ואליי גנך (נתן אלתרמן)

ארוס ותשוקה

קריאת חובה: שיר השירים, פרק ז

10. אך למי שתהיי – חיון מלאי שיר (אברהם חלפי)

עוצמת האהבה וחתימת המגילה.

קריאת חובה: שיר השירים, פרק ח

11. עם קומץ שמים ביד (אברהם חלפי)

שיר השירים במחשבה המדרשית, הזוהרית והקבלית.

לא תהייה קריאה לקראת השיעור הזה.

12. ומותר ומותר לאהוב (לאה גולדברג)

שיר השירים בספרות העברית החדשה

קריאת חובה:

שקד מלכה, **לנצח אנגנך – המקרא בשירה העברית החדשה - עיון**, ידיעות אחרונות 2005,

עמ' 598-614.

או:

פרדס אילנה, "שיר השירים כטקסט תרבותי: מההשכלה האירופית לציונות", **אוהבים מוכי**

ירח – עגנון ושיר השירים בתרבות הישראלית, מוסד ביאליק תשע"ה, עמ' 51-93.

13. קשוב הלב, האוזן קשבת – הבא? היבוא" (רחל)

סיכום תוך הרמת המבט לחמש מגילות